

INNOVATSION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

No2

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar Crossref OpenAIRE CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

2-jild
2-son
fevral, 2026

February, 2026
Volume 2
Number 2

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

Каршинский государственный технический университет

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук, профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в электронной форме и публикуется через официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал «Инновационная экономика» включён в перечень национальных научных изданий на основании решения Президиума Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 5 апреля 2025 года № 369.

В журнале публикуются статьи по следующим рубрикам:

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик (Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор (Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор, (Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик (НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор (Таджикистанский аграрный университет им. Ш. Шотемура)

Гибатуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент (Национальный исследовательский университет «Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник (Российского университета дружбы народов имени П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент (Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н., профессор (Национальная академия наук Республики Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор (Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор, академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамишнур Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузакон Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

Xizmat ko'rsatish va turizm sohasi

Service sector and tourism

Сфера услуг и туризм

XIZMATLAR SOHASI TARMOQLARINING INVESTITSION RESURSLAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING YO'NALISHLARI

Ashurova Maftuna Ortiq qizi

НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕСУРСОВ В СФЕРЕ УСЛУГ

Ашурова Мафтун Ортиқовна

DIRECTIONS FOR INCREASING THE ECONOMIC EFFICIENCY OF INVESTMENT RESOURCES IN SERVICE SECTORS

Maftuna Ashurova Ortikovna

Received: February 9, 2026 Revised: February 14, 2026 Accepted: February 20, 2026 Published: March 1, 2026

Annotatsiya: Ushbu maqolada xizmatlar sohasi tarmoqlarining investitsion resurslar iqtisodiy samaradorligini oshirishning yo'nalishlari xizmatlar sohasining tarmoqlar bo'yicha tarkibiy tuzilishini takomillashtirish va investitsion resurslar samaradorligini oshirishning ilmiy-nazariy asoslari bo'yicha amalga oshirilgan tadqiqotlar natijasi va investitsion resurslarning tanqisligi sharoitida intensiv omillarning iqtisodiy o'sishdagi roli va ulushi alohida ahamiyatga ega ekanligi ilmiy va mantiqiy dalillar bilan asoslab berildi

Kalit so'zlar: xizmat ko'rsatish, iqtisodiy samaradorligi, investitsion resurslar, samaradorligini oshirish, tarkibiy tuzilish, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, innovatsion iqtisodiyot.

Аннотация: В данной статье представлены направления повышения экономической эффективности инвестиционных ресурсов в сфере услуг, основанные на результатах исследований научно-теоретических основ совершенствования структурной структуры сектора услуг по секторам и повышения эффективности инвестиционных ресурсов, а также на научно-логических данных, свидетельствующих о том, что роль и доля интенсивных факторов экономического роста имеют особое значение в условиях дефицита инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: предоставление услуг, экономическая эффективность, инвестиционные ресурсы, повышение эффективности, структурная структура, социально-экономическое развитие, инновационная экономика.

Abstract: This article presents the directions for increasing the economic efficiency of investment resources in service sectors, based on the results of research on the scientific and theoretical foundations of improving the structural structure of the service sector by sectors and increasing the efficiency of investment resources, and on the scientific and logical evidence that the role and share of intensive factors in economic growth are of particular importance in conditions of shortage of investment resources.

Keywords: service provision, economic efficiency, investment resources, increasing efficiency, structural structure, socio-economic development, innovative economy.

■ KIRISH

Bugungi kunda xizmat ko'rsatish sohasining darajasi, ko'lami va tarmoq tuzilishi mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini jadallashtirish uchun muhim omil hisoblanadi. Shu munosabat bilan respublikada "xizmat ko'rsatish sohasini jadal rivojlantirish, uning yalpi ichki mahsulotdagi ulushini oshirish va ko'rsatilayotgan xizmatlar tarkibini, birinchi

navbatda, zamonaviy yuqori texnologiyali turlar hisobiga tubdan takomillashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Iqtisodiyotning turli sohalari va tarmoqlari o'zaro uzviy bog'liqlikda va biri- birining kuchli ta'siri ostida rivojlanadi. Harakatning o'zaro ta'siri rivojlanishning obyektiv va ko'p qirrali tizim shakli sifatida tushuniladi, bu, o'z navbatida, har qanday moddiy tizimning mavjudligi va tarkibiy tuzilishini belgilab beradi.

Xizmatlar sohasi va tarmoqlarining bir-biriga bog'liq holda rivojlanishi natijasida, ushbu sohaning hozirgi rivojlanish darajasiga erishildi va mamlakatimizda postindustrial jamiyatga o'tishining ilk qadamlari boshlandi.

Xizmat ko'rsatish sohasini innovatsion asosda jadal rivojlantirishning dolzarb muammolarini hal etishga qaratilgan ilmiy-tadqiqotlar olib borilmoqda. Ushbu tadqiqotlarda, xizmat ko'rsatish sohasining

aholi turmush darajasini oshirishdagi, aholi bandligini ta'minlashdagi va hayot farovonligini oshirishdagi roli, iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtirish, aholining iste'mol xarajatlari tarkibida xizmatlar sohasi ulushini oshirish, bilimlar iqtisodiyotini shakllantirish va uning inson kapitalini rivojlantirishdagi ahamiyati, sohada yangi xizmat turlarini yaratish va amaliyotga joriy etish kabi muhim masalalar tadqiq etilmoqda.

Shu bilan birga, xizmatlar sohasida investitsion resurslar tanqisligi sharoitida ularni soha tarmoqlari kesimida taqsimotini muayyan mezonlar asosida takomillashtirish o'ta muhim ahamiyat kasb etmoqda. Jamiyat taraqqiyotining hozirgi bosqichida xizmat ko'rsatish sohasi oldidagi vazifalar, investitsion resurslarni soha tarmoqlari kesimida taqsimlanishini takomillashtirishning asosiy mezoni sohaga jalb etilgan investitsion resurslar samaradorligini oshirish kabi yo'nalishlardagi ilmiy-tadqiqotlar muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Xizmat ko'rsatish sohasiga oid ilmiy izlanishlarini va ularning soha rivojiga qo'shgan salmoqli hissalarini inkor etmagan holda, shuni ta'kidlash zarurki, ularning tadqiqotlarida xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanish darajasi, ko'lami va tarkibiy tuzilishi bugungi kunda mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini jadallashtirish bilan bog'liq masalalarga jiddiy e'tibor qaratilmagan.

Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda erishilgan yutuq va kamchiliklarni tahlil qilish, bu borada hozirgi kunda mavjud muammolarni aniqlash, sohaning tarkibiy tuzilishini takomillashtirish asosida investitsion resurslar samaradorligini oshirish bilan bog'liq ilmiy-nazariy va uslubiy jihatlar bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqish Yangi O'zbekiston taraqqiyotining hozirgi bosqichida o'ta muhim ahamiyat kasb etadi.

■ ADABIYOTLAR TAHLILI

Xizmatlar sohasi tarmoqlarining investitsion resurslar iqtisodiy samaradorligini oshirishning yo'nalishlari bir qator xorijlik olimlar J.E.Donovan, D.A.Fergyson o'zlarining ilmiy ishlarida xizmat ko'rsatish sohasining ahamiyatini yoritib bergan. Zamonaviy sharoitda uchlamchi sektorning faoliyati va rivojlanishining nazariy jihatlariga bag'ishlangan ko'plab ishlari mavjud. Shuningdek, I.A.Kiselyova, S.O.Iskadzhyan, A.N.Makarevich, A.A.Volkova kabi olimlarning olib borayotgan tadqiqotlarida asosan postindustrial jamiyatga o'tishning zaruriy shartlari, iqtisodiyotning o'sishida uchlamchi sektor rivojlanishining o'rnini va ahamiyati tahlil qilinmoqda.

O'zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasining nazariy masalalarni respublikamizning iqtisodchi-olimlari –

M.M.Muxammedov, M.Q.Pardayev, Q.J.Mirzayev, D.X.Asanova, J.R.Zaynalov va boshqalar tadqiq etgan.

Yuqorida qayd etilgan xorijlik va mahalliy olimlarning xizmat ko'rsatish sohasiga oid ilmiy izlanishlarini va ularning soha rivojiga qo'shgan salmoqli hissalarini inkor etmagan holda, shuni ta'kidlash zarurki, ularning tadqiqotlarida xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanish darajasi, ko'lami va tarkibiy tuzilishi bugungi kunda mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotini jadallashtirish bilan bog'liq masalalarga jiddiy e'tibor qaratilmagan.

Xizmatlar sohasi tarmoqlarining investitsion resurslar iqtisodiy samaradorligini oshirishning yo'nalishlari, bu borada hozirgi kunda mavjud muammolarni aniqlash, sohaning tarkibiy tuzilishini takomillashtirish asosida investitsion resurslar samaradorligini oshirish bilan bog'liq ilmiy-nazariy va uslubiy jihatlar bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqish Yangi O'zbekiston taraqqiyotining hozirgi bosqichida o'ta muhim ahamiyat kasb etadi. Yuqorida bayon etilgan muammolarning dolzarbligi mazkur dissertatsiya mavzusining tanlanishiga asos bo'ldi.

■ TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida xizmatlar sohasi tarmoqlarining investitsion resurslar iqtisodiy samaradorligini oshirishning yo'nalishlari vujudga kelish xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari masalalari qiyosiy fikrlash, induksiya va deduksiya hamda abstraksiya usullaridan keng foydalanilgan.

■ TAHLIL VA NATIJALAR

Inson ehtiyojlari qanchalik xilma-xil bo'lsa, xizmat ko'rsatish sohasidagi faoliyat turlari ham shunchalik ko'p va xilma-xil bo'ladi. Xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi moddiy ishlab chiqarishning rivojlanishi bilan chambarchas bog'liq. Zamonaviy xizmat ko'rsatish sohasining shakllanishiga ijtimoiy va ilmiy-texnikaviy taraqqiyot hal qiluvchi ta'sir ko'rsatadi. Qishloq xo'jaligi va sanoatda katta hajmdagi mahsulot ishlab chiqarish uni ayirboshlashni taqozo etadi va bu savdo-sotiqning rivojlanishiga yordam beradi. Mahsulotlarni ayirboshlash bevosita ularni bir joydan ikkinchi joyga ko'chirish, ya'ni transpartirovka qilish bilan bog'liq.

Buning uchun esa transport va transport xizmatlarini rivojlantirish kerak bo'ladi. Savdo pul hisob-kitoblari bilan bog'liq bo'lib, u moliyaviy va bank xizmatlarining rivojlanishiga yordam beradi.

Ko'p sonli uskunalarni ishlab chiqarish uni ta'mirlashni talab qiladi. Shuning uchun, masalan, avtomobillarni ta'mirlash xizmatlari paydo bo'ldi. Sohaning rivojlanishi va atrofimizdagi dunyo haqidagi bilimlarning murakkablashishi ta'limning rivojlanishiga olib keldi. Mashinasozlikning rivojlanishi va mehnat unumdorligining oshishi munosabati bilan odamlarning sof daromadlari oshdi, ularning ish vaqti qisqarib, bo'sh vaqti ko'paydi, bu esa dam olish va turizm sohasida xizmat ko'rsatishni rivojlantirishga xizmat qildi. Bundan tashqari, fan-texnika taraqqiyoti ta'sirida mashinasozlikning jadal rivojlanishi atrof-muhit va havo atmosferasining sezilarli darajada yomonlashishiga, inson salomatligi uchun salbiy oqibatlariga olib keldi. Shunga ko'ra, atrof-muhitni yaxshilash, havo va suv

resurslarini tozalash, aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish va hokazolar bo'yicha xizmatlar hajmi oshdi. Yuqorida aytilganlarning barchasi ta'sirida ushbu sohada xizmat ko'rsatish turlari va korxonalar soni doimiy ravishda ko'payib bormoqda va ularning iqtisodiy faoliyati hajmi yuqori sur'atlarda o'smoqda. Bularning barchasi natijasida xizmat ko'rsatish sohasining o'zi mahsulot tannarxi bo'yicha moddiy ishlab chiqarishni ortda qoldirdi va mamlakat postindustrial jamiyat sari yuksalishda sezilarli muvaffaqiyatlarga erishmoqda.

Shunday qilib, iqtisodiyotning uchinchi darajali sektorini jadal rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqish va amaliy amalga oshirish davlatimizning asosiy vazifalaridan biriga aylandi. Postindustrial jamiyat sharoitida xizmatlar sektori aholining sog'lig'i, kayfiyati, mehnatga bo'lgan munosabati, ishchi-xodimlarning mehnat unumdorligi hamda hayotdan qoniqish va taraqqiyot darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Xizmat ko'rsatish sohasini yanada rivojlantirish va samaradorligini oshirish maqsadida ko'rsatilayotgan xizmatlar "aynan nimada namoyon bo'lishiga qarab soha shartli ravishda ikkita kichik sektorlarga bo'linadi:

- moddiy xizmatlar ishlab chiqarish (savdo, transport, xizmat ko'rsatish, maishiy xizmatlar va boshqalar);

- nomoddiy xizmatlarni ishlab chiqarish quyidagi sohalarni o'z ichiga oladi: boshqaruv, mudofaa va davlat xavfsizligi organlari faoliyati, ta'lim, sog'liqni saqlash, fan, san'at va shou-biznes, ijtimoiy xizmatlar, marketing, audit, kreditlash va sug'urta.

Moddiy xizmatlarni ishlab chiqarish moddiy obyektlar bilan uzviy bog'liqdir: masalan, transport ularning kosmosdagi o'rmini o'zgartiradi va savdo ularning ma'lum bir shaxsga tegishli ekanligini aniqlaydi. Bundan farqli o'laroq, nomoddiy xizmatlarni (bilim, xavfsizlik, sog'liq) ishlab chiqarish moddiy obyektlardan sezilarli darajada ajralib turadi. Bunday holda, ta'sir obyekti insonning shaxsiyatidan boshqa narsa emas.

O'tkazilgan nazariy tadqiqotlar ilmiy adabiyotlarda xizmat ko'rsatish sohasini uchta sektorga (uchinchi, to'rtlamchi va beshlik) ichki farqlash bo'yicha taklif paydo bo'lishiga va natijada uch sektorli iqtisodiyotda sektorlarning umumiy sonini beshtaga oshirish g'oyasiga olib keldi:

uchlamchi - infratuzilma (transport, aloqa, elektr va issiqlik energiyasini uzatish);

to'rtlamchi - tarqatish va almashtirish (savdo, sug'urta, moliya);

beshlamchi - ijtimoiy va boshqaruv (menejment, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, san'at).

Xizmatlar sohasining asosiy tarmog'laridan yana biri transport bo'lib, u odamlar va tovarlarni tashish ehtiyojlarini ta'minlaydi, tovarlar, mahsulotlar, xizmatlarni ishlab chiqaruvchilari va iste'molchilar bog'liqlikni ta'minlaydi.

Oxirgi vaqlar transport xizmatlariga talab qo'paymoqda. Buning sababi shundaki, transport har qanday mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy sohasining asosiy tizimlaridan biri hisoblanadi. Mintaqaning hayotida transportning o'rni juda katta. Bizningcha, uning roli to'g'ri tushunilsa, mintaqa ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy jihatdan muvaffaqiyatli rivojlanadi. Aksincha,

<https://ojs.kstu.uz/index.php/ej>

transportga etarlicha baho bermaslik mintaqa rivojlanishining sekinlashishiga olib keladi. Mintaqa iqtisodiyoti transport xizmatlari sohasi, sanoat korxonalari, savdo va iste'mol bozori bilan bevosita o'zaro bog'liqdir. Shuningdek, transport rivojida siyosiy muhit muhim rol o'ynaydi, chunki u mintaqaning davlatdagi mavqeini ifodalaydi. Iqtisodiy va siyosiy roldan tashqari, transport aholi ehtiyojlarini qondiradigan tarmoq ekanligini ham unutmashimiz kerak.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini rivojlantirish davlat siyosati darajasiga ko'tarildi. Davlat kelajagi jamlangan ushbu eng muhim sohani isloh qilish vazifalari bosqichma-bosqich hal etilmoqda. 2022-2026-yillarda Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasining etti ustuvor yo'nalishidan biri inson kapitalini rivojlantirishdir. Strategiyaning 43,44-maqсадlari boshqa vazifalar qatorida maktablarda ta'lim sifatini oshirish, pedagogik kadrlarning bilim va malakasini xalqaro darajaga ko'tarishdan iborat.

Iqtisodiy rivojlanishning hozirgi bosqichida O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni shakllantirish bo'yicha tegishli normativ-huquqiy bazani ishlab chiqish, yangi texnologiyalarni joriy etish, kadrlar tayyorlash va asosiy yo'nalishlar bo'yicha boshqa qator keng ko'lamli ishlarni amalga oshirishni o'z ichiga olgan vazifalar ustuvor davlat ustuvorliklari qatoriga kiritildi. "Oxirgi yillarda mamlakatda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan bir qator normativ-huquqiy hujjatlar ishlab chiqildi, ular doirasida ushbu tizimni takomillashtirish bo'yicha zarur chora-tadbirlarning keng ro'yxati aniqlandi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 3 iyuldagi PQ-3832-sonli "O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori va O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktyabrdagi PF-6079-sonli "Raqamli O'zbekiston 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoniga muvofiq respublikada yaqin kelajakda raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirish va barcha tarmoq va sohalarga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etishga qaratilgan chora-tadbirlar majmuini amalga oshirish rejalashtirilgan.

Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish uchun xizmatlar sohasining asosiy tarkibiy qismi aloqa va axborotlashtirish xizmatlarini ko'rsatib o'tishimiz lozim.

2024-yilda ushbu xizmat turining hajmida eng katta ulush telekommunikatsiya xizmatlariga to'g'ri kelgan (40,7 foiz). Joriy yilning tahlil qilinayotgan davrida dasturiy ta'minotni nashr qilish xizmatlarining ulushi kamroq bo'lib, u 4,5 foizni tashkil etdi.

■ XULOSA VA TAKLIFLAR

Bizningcha, O'zbekistonda kelajakda xizmatlar sohasini jadal rivojlantirish va postindustrial jamiyatga o'tish jarayonlarini tezlashtirish omillari tarkibida sohani investitsion resurs bilan ta'minlash omili birinchi darajali ahamiyat kasb etadi. Chunki investitsiyalar iqtisodiyotni, uning har bir soha va tarmog'ini, tarkibidagi har bir xo'jalik subyekti faoliyatini rivojlantirishning, yangi ish o'rinlarini yaratishning, zamonaviy texnika va texnologiyalarni joriy etishning, innovatsiyalarni rivojlantirishning, barcha modernizatsion strategiyani

amalgam oshirishning negizi, asosiy birinchi sharti hisoblanadi. Iqtisodiyot nazariyasi darsligida ta'kidlanishicha "Investitsiyalar asosiy va aylanma kapitalni qayta tiklash va ko'paytirishga, ishlab chiqarish quvvatini kengaytirishga, qilingan sarflarning pul shaklidagi ko'rinishidir. Bu degani, investitsiyalar har qanday rivojlanishning bosh negizi, asosi bo'lib xizmat qiladi.

Mamlakatimizda uchlamchi sektorning rivojlanishi va YaIM tarkibida ulushining oshishi katta qiyinchiliklar bilan amalga oshmoqda. O'zbekistonda ushbu sektorning rivojlanmaganligi sohani moliyalashtirish uchun investitsiya resurslari cheklanganligi bilan izohlanadi.

Xizmatlar sohasining tarmoqlar bo'yicha tarkibiy tuzilishini takomillashtirish asosida sohaga jalb etilgan investitsion resurslar iqtisodiy samaradorligini oshirishning ikki yo'nalishi mavjud.

Birinchi, xizmatlar sohasiga ko'proq investitsion resurslarni yo'naltirish orqali. Ikkinchi, sohaning tarmoqlar bo'yicha tarkibiy tuzilishini takomillashtirish, ya'ni, mavjud investitsion resurslarni tarmoqlar bo'yicha to'g'ri taqsimlanishini amalga oshirish orqali. Yuqorida ta'kidlab o'tganimizdek, mamlakatda mavjud investitsion salohiyatdan kelib chiqqan holda, birinchi yo'nalishdan samarali foydalana olmaymiz.

Biz uchun samaradorlikni oshirishning yagona yo'li ikkinchi yo'nalishni qo'llash va bu orqali sohaga jalb etilgan investitsion resurslar iqtisodiy samaradorligini oshirishga erishimiz zarur.

Muallif (lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

Ashurova Maftuna Ortiq qizi Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti mustaqil izlanuvchisi / Ашурова Мафтуна Ортиқовна самостоятельный поисатель Деновский институт предпринимательства и

педагогика / Maftuna Ashurova Ortikovna independent candidate, Denov Institute of Entrepreneurship and Pedagogy

ORCID: [0009-0000-9811-453X](https://orcid.org/0009-0000-9811-453X)

E.Mail: maftuna.ashurova.00@mail.ru

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi. 2025-yil 25-dekabr. [Elektron resurs]. Kirish yo'li: // <https://president.uz/uz/lists/view/5774>.

2. Киселёва И.А., Исканджан С.О. Сфера услуг как основа развития современной экономики // Финансовая аналитика: проблемы и перспективы. 2013. № 46.

3. Макаревич А.Н. Предпосылки становления и экономические особенности функционирования сферы услуг // Вестник Новгородского государственного университета. 2010. № 60. С. 10.

4. Volkova A.A., (2014). Service industry: theoretical analysis // Bulletin of the St. Petersburg University of Economics. No. 4 (88). P. 12. (In Russ.).

5. Мухаммедов М.М. Хизмат кўрсатиш соҳаси ва туризмни ривожлантиришнинг назарий асослари. Монография. Самарқанд: "Zarafshon", 2017. – 300 б.

6. Пардаев М.Қ. Хизмат кўрсатиш тармоқлари иқтисодиётининг айрим муаммолари. Монография. – Т.: "Наврўз" 2014. – 264 б.

7/ Мирзаев Қ.Ж. Хизматлар соҳаси иқтисодиёти. Дарслик – Самарқанд: "Fan bulog'i" нашриёти, 2022. – 252 бет.

8. Асланова Д.Х. ва бошқалар. Агро экотуристский кластер: сущность и возможности его формирования в регионах. Монография – Самарқанд: TURON NASHR, 2020. – 280 с.

9. Зайналов Ж.Р. Инновацион молиявий хизматлар: муаммо ва ечимлар. Монография. – Т.: "Iqtisod-Moliya", 2020. – 368 б.

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz